

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VACHOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhoz hordatva:

Évnyegyedre (április, május, június) 1 ft. 50 kr.
Három évnyegyedre (április—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Post egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

Teodóra.

Beszély.

VACHOTT SÁNDORNÉ-tól.

Mint a legtöbb esetben szokás, úgy nevelte Bánhalmyné is egyetlen leányát.

A mama társaságokat fogadott, színházba — s bálókba járt, míg leánya honn, a szigorú erkölcsű, francia governante társaságában, s nyelv- rajz- zongora- s egyéb mesterei látogatásai által, kedve szerint mivelhette magát.

Semmit előre tanulmányozott rendszer s gondolkodás után, nem határoztak a szülők egyetlen gyermekök nevelésére nézve, mintha a sok tanító látogatásai, s a jól fizetett governante gondoskodása, minden szülői kötelességtől fölmentené mind az anyát mind az atyát.

Hiszen Bánhalmynét magát is csak úgy nevelték, s nem vált-e belőle elég jó feleség és anya? s a mi rá nézve sikeres volt, miért ne lenne ugyan azon mód gyermekére nézve is jó?

Ő legalább kis leány korában sem epedett más után mint a mit csak el is ért; szabad-e hát józanül csak kívánni is tőle, hogy eszébe jusson, miként a szívnek is vannak szükségei?

És pedig Bánhalmyné, mint mondani szokták, nagyon jó asszony volt, ha hatalmában állt, örömet segített még mások baján is, mert szíve lágy és nyájas vala, bár alapsan mélység s szilárdság nélküli.

Szellemesnek senki nem mondhatta volna, — fel fogása nehézkes, s elméje gondolkodás tekintetében járatlan volt, s a képzelő tehetség annyira hiánzként nála, hogy lelke a legköltőibb helyzetben sem tévedhetett volna ábrándokra.

S mind ezen nem épen megvetendő benső tulajdonok helyét, jó adag hiúság pótolta, mely valóban szükséges is vala, hogy legyen mi által felcífrázni a külsőt legalább.

S ily anyának leánya volt fiatal hösnék, a bá-

joló kis Teodóra, kinek szellemi tehetségei sokszorosan fölülmulták az anyáét, s kinek hajlamai teljesen különböztek annak hajlamaitól.

S midőn a fejlődő szív megnyitni vágyék, s rokon kebel után epedve, a természet első ösztönére, anyját kívánta fölkeresni, hogy feltárhassa fiatal keblének egész mennyországát, — a mama épen társaságot fogadott, — vagy nem volt honn, — s legjobb esetben pamlagán feküdt, s csókjaival némítá el a beszédre nyílt gyermekajkakat, s a sok bálozás szüleményével: migrainjével mentve magát, gouvernant-jához utasítá őt.

Ily alkalmaknál, fájdalmas meglepetésében, sokszor elszorult a lányka szíve, de érzéseit csak néhány rejtett, forró könnycep tolmácsolá.

Hogy mi ment lelkében véghez, senki nem gyanítá s nem is kutatta, — hisz csak anyja érthette volna meg őt, de a keresett hölgy fontosabb dolgokkal volt elfoglalva.

Egyébiránt mi is hibázhaték e gyermek boldogságához? Kimélik-e szülői, neveltetése- s kényelmeire nézve, a költséget? Nincsenek-e díszes öltözetei, s nem jár-e olykor hangversenyekre s színházba is? — Ha beteg, nem ápolja-e maga anyja is néha-néha, bár az orvos tiltja e fáradságot?

Valóban ennyi jele után az anyai gyöngédség és szeretetnek, hálátlanság volna boldogtalannak lennie, s még nagyobb hálátlanság, ha a jó szülők szép reményeinek megfelelni nem igyekeznek.

Hisz egész világ elismeri, hogy anyja a legérzékenyebb anya, ki még nevet is egészen szokatlant választott gyermeke számára.

Lám, a világ jobban tudta mint maga a gyermek, mi jó, mi szerető anya ő.

Mert a szegény kis Teodóra, ha mindjárt halálansággal vádoljuk is őt, koránsem vala boldog, bár mindennel oly túlságig elhalmoztaték, hogy még csak kívánnia sem lehetett többet, — és ő még sem volt boldog; — talán hibázott hát mégis valami? — igen, hibázott: a szív, mely megértén az övét.

Szerencséje vagy szerencsétlensége volt-e, előre nem tudhatjuk, hogy a lányka, rokonkebel hiján, ábrándokhoz kezdett ragaszkodni, s a nagy ürességben mely őt környezé, tért találva, alkotott magának fényes kis világot, s belé szép, s oly kedves ideált varázsolt, ki szívet megértve, bájló öszhangzásban tölté be magányát.

Bohó leányka volt egyébiránt ez a kis Teodóra minden különbözön hatott rá mint másra; — arra például, hogy idegenek előtt játszóék, talán épen kedve ellenére, képtelen vala, s ha mégis kényszeríték, színét veszé, elhalványult, s kis kezei tehetlenül hullottak vissza ölébe; — de ha senkitől nem látva, benső szükségből ült zongorája mellé, akkor eljátszott órákon át, csakhogy nem betanult, mesteri műdarabokat, hanem mit a pillanat s érzése sugallának, mindent össze vissza, és még is öszhangozón, majd fájdalommal, majd elragadó édes bájjal, mint soha a világ elhíresztelt művészei nem játszottak még. —

Legkedvesebb barátnéja a magány volt e különös kis lénynek, — hisz ifju szive elég korán utasíték annak karjai közé, — hogy ne szeretete volna hát

e hü, e nyújas társnéját, mely a szép holdvilágos éjeken oly fáradatlanul virasztott mellette, nyílt ablakánál. — Hisz csak ez volt szive titkainak biztosa, csak ez látta a forró könyveket, melyek míg az anya tánczolt és mulatott, a gyermek szemeiből oly sürrien omlottak. — Csak ez volt tanuja annak is, midőn az ifju szív meg-meg nyílt pillanatokra, hogy egész világot fogadja keblébe a boldogságnak, s dobogni, remegni kezdett az elérhetetlenért, még csak nem is sejtve, mennyi vád, mi sok szemrehányás illetné az anyát, ki gyermekét oly nyugodtan engedi át a magány- és ábrándozásnak.

Midőn élte tizenhetedik tavaszát betölté, és szép lön, minő a kikelet, szülői elhatározták őt bevezetni a világba, hogy induljon rendeltetése célja felé.

S az ábrándozásnak e bájló gyermeke, im ott áll már a világ, vagy is: a prósa küszöbén. —

Eddig csak virágokon járt, — vajjon e durva, mindenki által tiporható küszöb, nem fogja-e mindjárt a belépésnél megsérteni parányi, selyemcipős lábait?

Anyja tapasztalt s szerető vezetése mellett kikerülhetné talán a röögöt?

Igen, de anyjától elszokott már, — ók nem értik többé egymást, — s szép ábrándjai e helyen, nem segíhetnek rajta.

Vachott Sándorné.

(Folytatása következik.)

A magyar hölgyekhez.

De még előtted áll egy új világ.
Anyára vár egy újabb nemzedék:
Akard s erényed a fő polczra hág.
Neved dicsőség lángtűzében ég.
Mit szűz hevében égő szív terem,
Költőt, művészt, hőst és nagy férfit.
És mindent, a mi szép, jó, tisztá, szent.
Tőled, nemedtől várjuk hogy megadd.
Kezedben a gyermeknek álmái,
Tündérvilága lelkes ifjunak,
A férfi boldogsága; játszani
Ily drága kincsek nem adattanak.
Emeld föl bájjaidnak zászlaját,
Utánad kelnek e hon jobbjai:
Gyönyör lesz túrni hosszú éven át,
Ha díjt szelid kezéd fog nyújtani.
Teremtsd elő azon dicső időt
Hol a magyar szó s név imádvá lesz:
Midőn kegyelmet nem nyer szűd előtt
Ki e kettőnek ellenére tesz.
A kisdedeknek néma szája kér,
Hogy adj nekik hazát. Ne vond meg azt.
Áldás vagy átok vár e válaszárt:
Határozz, és kimondtad sorsodat.

Kell-e dal, szép és varázsló,
Kell-e szép rege,
Vészbe játszó és derűbe,
Mint hazánk ege?
Van-e kedvetek figyelni?
Mondhatunk egyet;
És ha tetszik, és ha kedves,
Mondunk ezeret.
Vérünk lángja lesz dalunkban
Forrongó meleg,
Élet és világ regénkben,
E nagy tömkeleg
Köny- s mosolyból öszeszöve.
Víg, borús egünk,
Köny s mosolyból, melyeket mi
Töletek veszünk.
És a szőnyeg lesz kicsinyded
Csarnokunk falán
A mit a szív s elme rajzol
Bűvös asztalán:
Nőerény és női szépség
Angyalképei,
És az édes hitszegésnek
Szenvedései;
És a szellem, mely szeszélyes,
Csinba öltözik

S önmagával s a világgal
 Folyvást küzködik.
 Egy hibázik műveinkhez,
 Nyájás napvilág:
 Az ti vagytok. — A hol ez nincs,
 Nincs szellemvirág.
 Kis dolog lesz szép szemekkel
 Ránk lenéznetek,
 Csinos fejfel meghajolni
 Hogy figyeljetek,
 Kis dolog lesz, és nekünk nagy,
 Meghallgattatás:
 Kedvezetek drága kincsét
 Hogy ne nyerje más.
 És ha néha roszt hevünkben
 Zordonok leszünk,
 Mert talán a féltés dülja
 Fájó kebelünk;

Mert talán az idegenben
 Letetek gyönyört,
 Míg bennünket elhagyottság
 Szégyenláza tört;
 Megboszúlni könnyű mód van:
 Haragudjatok;
 A haragban békülésre
 Mindig kész az ok.
 S szép a szép szemek haragja,
 Mint villám s az éj.
 Ah de édesebb a béke,
 Megbékülni kék.
 Hagyjatok, de térjete meg
 Mint a kikelet,
 S dal, virág közt elfeledjük
 Könnyen a telet.

Vörösmarty.

A jó izlés mivéléséről.

Mint többnyire minden szépnek s jónak csirája, úgy a jó izlésé is, vele született tulajdona az emberi szívnek.

Hisz nem gondolkozás s az ész, hanem szívünk sugallja hogy a kellemes hatásokat meg tudjuk különböztetni az ellenkezőtől.

Hogy a csalogány dalát jól esik hallgatni, s hogy a zöld lombok közt fejlődő rózsabimbó bájolón virúl, míg édes illatát gyönyörrel szívjuk be, nem okoskodások, hanem érzékeink fedezték föl.

A nemeshez önkénytelenül vonzódni, s idegenséggel viseltetni az ellenkező iránt, — függeni a szépségen, s irtózni a rúttól, — nem tudomány, hanem érzelmek kényszerítenek.

A nőnem, mint általában állítatik, nagyobb fogékonyasággal bír e részben, — talán, mert arra nagyobb szüksége is van.

De fájdalom, e fogékonyaság, mely létének áldása lehetne, ritkán van kellőleg képezve s kifejlödve.

Mert a velünk született jó és nemes még nem biztos útmutató; ellenkező hatások alatt a szép kihál s elfajul, mint a gyom közt elkorcsosult virág.

Ha a nő, rendeltetése szük körét megvetésre méltó kicsinyesnek találva, kivágyik a háziasság határai közül, s leányát a világban ragyogtatni kívánja, s hírnévre törekszik, mely asszonyra nézve mindig sikamlós pályával jár, épen oly hiba, mintha fölöslegesnek tart minden nemesebb foglalkozást, a női munkák s gazdasszonykodás mellett.

A nő nem ragyogni, hanem világítani született, és nem is pusztán gazdasszony, hanem feleség és anyasgerszermind.

Ki a világot szeretné kielégíteni, az eleget tenni önmagának nem képes, — s ki elfelejti, hogy férje benső boldogsága s gyermekei nevelése épen oly szent

feladata, mint gondoskodni anyagi kényelmeik felől, az nem érti nemének egyszerű, de magas hivatását.

Mert Isten az asszonyt szent célra hivatá; végtelen szerelemmel árasztván el a szívét, keblét is végtelen erővel ruházta fel, hogy fáradatlan áldozatai a szertet oltárán, tömjénként lebegjenek a háziasság templomában.

Hogy rendeltetésünk egész fenségét megértjük kicsiny- és nagyban, nem csak eszünket kell mivelni, s fogalmainkat szélesíteni, de szent kötelességünk a szív, érzékek, s ezek által az izlés finomítása is.

Háznépestül bájkörben él a nemes izlésű nő, — lényén, öltözeten s egész megjelenésén öszhangzás ömlik el, — szavaiban kellem s értelem beszél, — s körülte be van töltve minden ür, ha még oly igénytelen volna is helyzete; — jelenléte, őt nem látva is, érezhető, mint a jótétemény, mint az éltető, meleg napsugár.

Ő tanítsuk gyermekeinket ideje-korán a magasztos és szépet ismerni s érteni, s őrizzük keblök fogékonyaságát a természet bájai iránt!

Ki ama egyszerű öszhangzást felfogni képes, mely Istennek világot alkotó, hatalmas kezét minden fűszálon érezte, ki a vihar retentő szavát s az édesen zengő madár-éneket, ugyan azon következetes rendszer hangjaiként hallja, mely évezredek óta működik egy célra: az felfogja találni a természet óriási mintája után létünk részleteiben is az emelöt és szépet, s szükségét érzi hogy szeresse mind azt, mi a mulékony életben jövőre számolhat, a jelent elbájolja s izlésünket megnesemíti: az irodalmat, zenét és művészetet.

Minden anya jól fogná tenni, ha leányát rajz- vagy zenére taníttatná. Nem csak azért, mert minél többféle foglalkozásunk van, annál jobb, s vannak

óráink, melyekben csak nemesebb munkára érzünk képességet, — de még inkább, mivel e rövid lét határai között csak kevés időnk marad jobb hajlamainkat követni, s csak közelebbi ismeretség után fejlődik szívünk teljes fogékonysága a szépnek érzete iránt. Hisz a művészet az, mi emel, enyhít és vigaszt nyújt, a zene csaknem együtt érzi fájdalmainkat, s megosztja szívünk gyönyörét is.

De olvasmányaink még is fontosabbak mindenél, ízlésünk nemesítésére.

A fiatal lélek nem éri be a pusztá hangokkal, bármi olvadékony édesen szóljanak is hozzá, a zengő öröm s a hangokban olvadt fájdalom még sem oly beszédes mint a könyv, melyből lélek beszél, ész sugárzik, s érzelem rajjong.

Az ész kutatására csak ész felelhet, s a felzajgó érzést, csak érzelem nyugtathatja, — a megmozdult szív vezetőt, irányadót keres, s a fonál, mely után megindult, egész életén át vezetője marad.

Jól meg kell választani leányaink olvasmányait, s kerülni minden kedély-izgató, hatást-vadászó s ferde-irányú műveket, melyek izlést rontva, csak tévútra vezetik a hajlékony képzelő erőt. Csak a tiszta, nemes szépség előtt nyiljék meg szívünk s hajoljon hódolva kedélytünk.

Tanítsuk rajzra zenére gyermekeinket, de ne azért, hogy hízolgön magasztaló társaságokat, hanem hogy önszívkiket gyönyörködtessék, s el-elmélyedve velök együtt egyes nagy szellemek nemesítő műveibe, ne feledjünk a természet nyílt könyvének zöld levelei közt sem lapozni.

Ily úton s vezetők mellett érhetjük csak el, hogy majdan azon öntudattal lépnek rendeltetésök körébe: miként a szép s nemesben megszilárdulva, keblükbe hordják a sugárt, melynek fénye, bármit hozzon a jövő, deríteni segít az élet éjszakáján.

Vachott Sándorné.

Képek, a női nevelésről.

Rudolph Karolin után.

E L S Ö L E V É L.

Felszólítás kedves Emmám, lennék szép hivatásod irányadónéja, melyel mindnyájunk anyja ruházott fel, s oly magas tisztességben részesíte, minőben emberi teremtményt csak lehet.

Anyá vagy, s mély alázattal érzed e magasztos méltóságot, sőt csaknem túlságos kétkedéssel nézeited s lelkierőre nézve. Vajjon tudod-e hogy csendes kutatásod, eszmélő belátásod s lelki nyugalmad kell hogy erővé váljék, ha magadhoz hű akarsz maradni? De engedek kívánatodnak: hisz mily ohajtást tagadhatnék meg, kedves örökbefogadott leányomtól? Legyen tehát! — Idád tegnap volt nyolcz napos. S így korán is látszik még nevelésről beszélni. S pedig mindazáltal épen most van ideje. — Hogy mit kívánhatsz mulhatlanul Ida dajkájától, nem szükség mondanom, miután te, szerencsés anyá, magad táplálhatod kedvenczedet. Élelmi rendszered — mely által Idádnak első táplálékát nyújtod, — hogy mikből álljon, határozza meg értelmes orvosod, s kövesd tanácsát lelkismeretesen. Arra nézve pedig, melyet idegen dajkától hasztalan kívánál, erkölcsi, benső élet rendszerére nézve, halld tőlem a következőket: Örízdel szelid kedélyedet ne csak mély fájdalmaktól, de minden erősebb megindulástól is. Törekedjél megtartani a szende nyugalmat, mely annyira sajátod, hogy minden erőd egyensúlyozva, s ezáltal véreklátod szabad tevékenységben maradjon, s gyermeked édes tápláléka akadálytalanul készíttethessék. Ha azonban

valami baj váratlanabbul sújtana, mint hogy a hatástól megóvhatnád magadat, mely túlságig lágy kedélyedre s ezáltal gyenge testalkotodra nehezül, ha lényed legbelsejéig megrendülsz, az esetben tagadd meg magadtól az öntáplálás örömét. Ez nagy áldozat lesz, de gyermeked és saját föltartásod miatt, még is meg kell hoznod. Igyekezézzél ily esetben minden áron a legjobb dajkára szert tenni, olyanra, kinek lelkülete s kedélye, a legegészségesebb. Ha lehet, válaszd szép, vagy legalább jó arczu asszonyt. Az, ki kemény, sötét vagy gonosz szenvedélyű vonásokkal bir, semmi esetre nem lehet gyermeked dajkája. A legszélsőbb hidegvérúséget szívesebben tűrném. — S ha találtál egy szerencsétlen fiatal asszonyt, ki egészséges s jó-lelkű, s gyermeked dajkája kívánna lenni, szoktasd őt szeretőleg magadhoz, hogy mind hozzád, mind gyermekedhez szeretettel simuljon. Dolgoztasd őt, de távolítsd gondosan el mind azt, mi ártalmára lehetne, s még gondosabban, mi elszomoríthatná.

De az eset, mely e figyelmeztetéseket szükségelné, nem fog bekövetkezni. Ha azonban mégis föl kellene hagynod az öntáplálattal, nem találnál dajkát, ki mind e kívánatoknak megfelelné, hisz akkor fölmarad még számodra a vízen-nevelés, mely erkölcsileg minden esetre ártalmatlan, s testileg is alkalmazható lehet. Hiszen vannak élelmi szerek, melyek a kisded gyermek számára sokkal üdvösebbek, mint a beteg anyá — vagy rossz dajkának teje. Ha a betegeskedő anyá nem határozhatja magát az öntáplálás öröme feláldozására, azt már nem anyai szeretetből, hanem

gyengeségből teszi, mely következményeiben nem különbözik a szivtelenségtől. — — De ismételve reményilem, hogy a sors az édes anyai örömeiket egészen tisztán s teljes mértékben fogja ízleltetni veled. Mindennél előbb derültségeden csillog fel a gyermek vidám lelke. Arczod öröméből képezi magát első mosolya. Nyájasan zengő hangod figyelése mellett, ébred a kis lényecskében a hangzatosság. Sírni is fog azonban, mint minden más gyermek, de csak akkor, ha valami fájdalom vagy legalább kényelmetlenség erőszakolja ez életótalom vagy segélykérelemre. A fájdalom hangjait oly hamar fogod értelmezni tudni, mint a te gyermekednél más teremtmény képes nem volna. S ha felfedezéd, könnyen segítesz a legparányibb bajon is, és Ida jókor, sokkal előbb ismerend mint másokat, s legédesebb mosolya fogja tudatni veled, hogy gyermekek már ismer.

Hogy mily korán észrevehető a gyermeknél az érzék-szerkezet képessége, nem lehet meghatározni; egyébiránt a természetek különbözősége szerint, kell is hogy ez első fejlődés egyiknél előbb, másiknál később kezdődjék. De a parányi lényt az észrevehetőség egyszerű s kellemes tárgyaival venni körül, mindenestre tödvös, s nem oly csekély jelentőségű, mint látászanék. Ha mint reményilem, hamarjában meglátogatlak kedves Emmán, az esetben engedél, hogy én gondoskodhassam a szobácska felékesítéséről, mely Idád első életévének színhelyévé van szánva. Addig hagyj kérlek oly egyszerűen, mint csak lehetséges. Hogy tisztán s takarosan tartatod, azt úgy is tudom. Mintha látnám Ida ágyacskáját a magadé mellett, könnyen, s mégis elég melegen, a nem szelid évszakhoz képest, esinosan s tisztán betakarva, — s hogy még a gyöngeszemeccskék kimélve legyenek, az ablakok előlegetesen zöld függönyökkel vannak leplezve. S ha majd Ida szeméi eltűrhetik már a világosságot, kiderül lassankint a szobácska szent homálya; akkor az én kedves barátném az appenczelli galamb helyett nyájgypsz gyermeket, vagy kedves gyermeksoportot állít az ágyacska átellenében, s időnkint, bár nem fö-

lötte gyakran, változtatja azt. Jó ha a gyermek első pillantásai mindjárt kellemes képekre szállnak, s a fiatal szivet csak ilyekhez vezetik; szerfelett gyakori változtatás azonban csak megzavarná őt.

Arról, hogy a szobában mérsékelt — gyakran szelőlőzött s tiszta lég legyen, felesleges szólnom, valamint a kicsike gyakori mosdatásáról is. Saját rend- és tisztaság-szereteted, minden efféle figyelmeztetést szükségtelenné tesz. A felől is meg vagyok győződve, hogy követeléseid ezen pontot illetőleg, az ápolónéval szemben is oly szigoruak, mint lenniök kell.

Hogy Ida ringattassék-e? A ringatás s nem ringatás felett oly sokat vitáztak, s oly módon, mely itt-amott ama kicsinyes paedagogi pedanteriát árulja el, mely ez utolsó évtizedben gyakran fordul előszinre. Ida bölcseje, a jó nagymamától, el van kerekkel látva, hagyj rajta a kerekeket, de állítsd szilárdan, s ne szoktasd a kicsikét szükiségkép a ringatáshoz; ha egészsége van, úgy ringázás nélkül is aludni fog, különösen a legkorábbi életidőben, melyben egész létezés csaknem könnyű, ritkán megszakított szenderből áll; ha az első négy héten át nem altattad őt ringázva, úgy később sem fogja kívánni. De azért még is csak hagyj a bölcsön a kerekeket! Jöhet idő, melyben a kicsike, valami testi nyugtalanságtól kínozva, sokat sír, s a szokott nyugtató szer, a mell, nem kielégítő többé: akkor megkísértheted, vajjon a mozgás, legyen karjaidon, vagy a bölcsőben, megenyhíti-e a fájdalmat, s az álmodat meghozza-e?

Mig Idád egészséges, ne hagyj gyakrabban aludni, mint épen kedve tartja; s mesterséges módokon soha ne engedd őt álomra kényszeríteni. Azt mondanom is fölösleges, hogy nagyon élénk zaj, s különböző tárgyak mutogatásai, hangos beszéd s dalolás által sem szabad az álomnak természetes, s nagyon enyhítő ösztönét elűzni!

Hogy azonban a te álmodat se üzzem el, igen is hosszú levelem által, vagy untatással korábban elő ne idézzem, mint szeretnéd, — élj mára boldogul.

A r a n y m o n d a t o k.

Külföldi remekírók után.

Ki a valódi világban do lgozni s az eszményiben élni képes, az elérte a legmagasabbat.

Nincs az udvariasságnak oly küljele, melynek mélyebb erkölcsi oka nem volna. Az lenne a valódi nevelés, mely ezen jel mellett, az okot is megfejtene.

A munkás asszony egy lépést sem tesz hasztalanul.

Fiatal leányok nem képzelik mint szépíti őket a munkásság, rajtok is, mint a galambnyakon a tollazat, csak akkor játszik s ragyog minden, ha mozognak, — s nem képzelik azt sem, mi férfiak mennyire hasonlítunk a ragadozó állatokhoz, melyek nem kívánnak *vesztesg ülő* prédát.

Ó ha egy jó asszony elszánt szive megnyílnék valaki előtt: mennyi leküzdött gyöngédséget, titkolt önfeláldozást s néma erényt találhatna ott.

Ne higgy az asszony nyájás mosolyának, meglehet egész éjen át sírt.

Nagyon kívántok szeretettni asszonyok, és soká egész a sirig : legyetek hát anyái gyermekeiteknek.

Az anyai szeretet fölemésztí az életet, a nélkül hogy önmagát fölemészténé.

Átalános szabály, melyre nézve nem találtam kivételt : a nevezetes emberek anyjok fiai, — az anyai erkölcsi lételének magokon viselik nyomát.

Semmi nem oly bájló, mint anyát látni egy gyermekkel karján, s nem oly tiszteletre méltó, mint anyát sok gyermek közt látni.

Midőn az anya gyermekeiért dolgozik, magán dolgozik, saját nemesülése- s szentesülésén, s minden kötelessége betöltése gyermeke iránt, csak saját énje szépülése.

A legmegbocsáthatóbb, nem, — nem a legmegbocsáthatóbb, hanem a legszebb, a legdicséretre méltóbb büszkesége az asszonynak : gyermeke.

A népek lelke, az anyai szívben csirázik : erkölcsi, előítéletei s erényei! más szavakkal : az emberi nem erkölcsisége.

Fel tehát! beszéljen ki szólni tud az anyákhoz, hogy az alvók fölébredjenek! — Irjon, ki írni tud az anyáknak, hogy a keresők találjanak! Működjék ki működni tud az anyákkal, hogy a vetők arassanak.

Némi tanácsok felserdült leánykák számára.

Ha oly társaságot, melynek tagjaival a mindennapi életben naponkint találkozunk, egyszerre csak báltembe, s a szokottnál egészen különböző célból s különbözőn öltözve, összegyűlni látunk, önkénytelenül azon gondolat ébred szívünkben : vajjon nem játékszín-e az élet, s benn, az emberek színészek?

Mert mi ösztönzi a színészt a művészetten kívül szerepe tanulmányozására, s arra hogy hősét hűn visszaadja, s miért hoz oly nagy áldozatokat még öltözetei miatt is, ha nem a közönség tetszéseért, melyért nem szűnik fáradni s küzdeni?

És mi egyéb ösztönzi a társaságokat, hogy oly nagy gondot fordítsanak öltözékeikre, s oly sugárzó arccal jelenjenek meg ünnepélyeken, ha nem a tetszés? Minden egyes a másik tetszését keresi; észre kíván vétetni, kitűnni, hogy elégtelen, s kármentesítve hagyhassa el a vigalom helyét.

Ki tetszeni ohajt az embereknek, s azon törekszik, hogy megjelenése kellemes hatást idézzen elő, azt senki nem kárhoztatja. Hisz a nagy körnek mindnyájan egyes tagjai vagyunk, s a részvételre, jóakaratra, és rokonszenvre épen oly szükségünk van, mint anyagi kellekeinkre.

És még is, ha efféléken gondolkozol, vajjon nem érzed-e az önvizsgálat- és próbatétel szükségét?

Mennyi gondot fordít többnyire minden fiatal leány arra, hogy pár órai tetszést arasson, s megjelenése valamely vigalomban, kellemes hatást idézzen elő; — és hányszor elfelejti a gondot a mindennapi életben, melyben ítéleteire nézve környezete oly sokkal elnézőbb, s igényeiben annyival könnyebben kielégíthető, míg a hatás boldogságunkra nézve sokkal maradandóbb és tartósabb.

S aztán, ha komolyan fontolóra vesszük, vajjon az is nem egy neme-e a csalásnak, ha idegenek előtt más színben akarunk feltűnni, s másnak látszani, mint szeretteink körében?

Hisz oly kevés kellene ahhoz, hogy egy fiatal leány a csinoságban célját honn is a társaságban is egyformán elérje; csak azt tartsa szeméi előtt, mire az anyai nevelés bölcséjétől fogva tanítá és intette, s állandóan szokásává törekedett nevelni, csak azt kell annak idején valódi méltánylat és használatba hoznia. Ki ifjúságában csak fogait, körmeit, haját s legegyszerűbb öltözetét csinálnak rendben tartja, oly talismánt bír, mely csodákat művelhet. S ki nem önmagáért, hanem csak társaság kedvéért tartja érdemesnek, hogy külső megjelenésére gondot fordítson, az belső kép sem lehet az, minek lennie kellene.

Ki külsőd által vonzatva érzi magát, az kétségtelenül részesíteni fog minden figyelemben, — de keresni fogja az alkalmat is, mely közelébbi ismeretséget eszközölheti. S ha aztán szellemi tulajdonaid: tudásod, ítéleted, s gondolkozásod nem felel meg annak, mit felőled feltűn, vajjon megtarthatod-e akkor is barátod tiszteletét?

Kinek szívében ünnepélyek alkalmával kedves képe marad emlékednek, ne felejtse, hogy azzal találkoznunk fogsz a mindennapi élet utain is, s más emberek s viszonyok közt, — s ha csak hiúság s tetszvágyból piperéztél fel külsődöt, vajjon rád ismerhet-e? s te megőrizheted-e azt mi őt elbájolta, s arra készte, hogy kitűntessen?

E kis gondolatföredékek után, mik egy vigalom alkalmával merültek fel lelkemben, elhihetik barát-néjoknak a serdülő leánykák: hogy az ember több, vagy legalább többnek kellene lennie, mint pillanatnyi külső megjelenése mutatja; s hogy mindig veszélyes volna fiatal leányra nézve, környezete figyelmét — s tetszését kihívni, ha a figyelem folytatását a közéletben, s mélyebb pillantást vétetni szívébe s életébe, kerülnie volna tanácsos.

F o h á s z.

Atyám, ki alkotád
Dicső világot,
S egünkre feltűzéd
Sugaras napodat;

Ki zöld mező közé
Hintél virágokat,
S megáldád hangokkal
A zengő madarat;

Ki minden fűszálnak
Adál harmatesepet,
S a dongó bogárnak
Ujuló életet;

S nekem, szívet adtál,
S hozzá érzékeket,
Hogy érthessem mind ezt'
S imádjam lényedet :

Nézz hívő keblembé
S lásd mélyén képedet ;
És szeresd tovább is
Hálás gyermekedet.

Irma.

Házi foglalkozások s kötelességek.

Semmi nem ad az asszonynak több erőt az élet minden viszonyaiban, szenvedések között, s a világ hódolataitól körülvéve, semmi nem egyensúlyozza oly biztosan lelki állapotát: mint a *kötelességérzet*.

Minden női erény és erőnek, a hit és szeretet mellett, a kötelességérzet az alapja, s minél szilárdabban vetjük meg gyermekeink lelkének ezen alapját, annál biztosabbak lehetünk jövőjökre nézve, annál biztosabb ellenőrt állítánk gyöngéd szívök védelmére.

Már az alig ébredő gyermek-kebelbe is be kell őjtanunk ez érzeményt, — szoktassuk idejekorán úgy a kicsinyeket, hogy játékaik rendezését is kötelességből tanulják végezni, hogy apró kis dolgaikat pontosan betöltve, még azon órát is, melyet tanulás közben pihenésül engednek mulatságukra, kötelességüknek tartsák jó kedvvel s játszva eltölteni.

Átalában véve alig tehetünk józanabbul, mintha minden óránkat czélszerűen s rendszeresen el tudjuk foglalni, — s főképp gyermeknél szükséges az mindek felett, hogy pillanatig se tűnődhessék azon: vajjon mi tevő legyen?

Ha a háztartás okos és czélszerű vezetésére akarjuk leányainkat nevelni, jókor azon kell lennünk, hogy a legkisebbtől a legnagyobbig, mi gondoskodására bízhaték, azt tartsa kötelességének hiven betölteni.

Azzal kell mindjárt kezdenünk, hogy rendhez

szokják kézi munkáiban, csinosan, egyformán igyekezzék kötni, hímezni és varrni, — s ha leteszi munkáját, el ne engedjük, hogy pamukját föl ne gombolítsa csinosan, s szokott helyére ne tegye kis dolgozó kosarát. Átalában tartassuk rendben könyveit, írását, sőt a kis baba-szobát is, s ne fáradjunk magunk sem segélyükre lenni a rendtartás azon ágaiban, melyre saját ügyességök még nem kielégítő.

Szoktassuk gondos öltözködéshez, — s kényességhez, a tisztaságot illetőleg, hogy a csinoság második természetökké válják.

A mint a kis leányka nő, a szerint szélesítsük gondoskodása határait, — mert igen ritkán válik azok közül igazi háziasszony, kik csak miután minden nyelvet beszélnek, rajzolni s zongorázni jól megtanultak, csak miután szépen tánczolnak, s végig tanultak valamennyi szükséges tudományt, kik csak akkor kezdenek először is egy pár finom sütemény-készítéshez, s lassankint, nagy félelmek közt elvállalják egyszerű másszor az étkamra csörgő kulcsait is.

A leánynak mintegy belé kell háziasszonyi kötelességeibe nőni, s ezt józan vezetés mellett, tanulmányai mellett is könnyen eszközölhetjük, — nem magyarázatok után, hanem gyakorlatilag kell bele szoknia mind abba, mi hivatásának természetes feladata.



Vachott Sándorné.

Előfizetési föltételek:

Az „**Anyák Hetilapja**“ minden héten egyszer egy negyedretű iven, csinos kiállításban jelenik meg.

Előfizetési ára postán küldve vagy Budapesten házhoz hordatva :

Egy évnegyedre (ápril—juni) . **1 ft. 50 kr.** — Három évnegyedre (ápril—dec.) **4 ft. 50 kr.**

 Az előfizetési pénzek az alulírt kiadó-hivatalhoz bérmentesen beküldendők. 

Tíz előfizetett példányra egy ingyen-példány jár.

Pest, márczius 30-án 1861.

Az „Anyák hetilapja“ -nak kiadó-hivatala
(egyetem-utca 4-dik szám).

Női ismerettár.

Ipar-egyesületek. Hogy az ipar a közelbeli időkben nagy fontosságának és feladatának kellőleg megfelelhessen, több segédeszközre volt szüksége.

Ilyenek mindenekelőtt az iparegyesületek.

Ezek a jelen század legérdekesebb jelenségei közé tartoznak, s mint annyi más közhasznú intézetek, Anglia és Franciaország által hozatának létre Európa különféle részeiben.

Első volt a már 1754-ben alkotott „*London Society of Arts and Manufactures*” a continensen első volt a Párisban alapított „*Société d'Encouragement pour l'Industrie nationale*.” Mind e két országban azonban e társulatok, dacára a már sokkal előbbre haladott iparnak, nem szaporodtak meg annyira, mint Németországban, mely azoknak előnyeit ugyan csak későn kezdé megismerni, azonban e késedelmet gyors terjedés által csakhamar dúsan kipótolá. Első német közép-ponti iparegyesületnek tekinthető a „*Politechnische Verein für Bayern*” Münchenben 1816 óta; utána következett a „*Verein zur Beförderung des Gewerbfleißes in Preussen*.” Berlinben 1820 óta; a „*Verein zur Ermunterung des Gewerbfleißes in Böhmen*” Prágában 1833-ban az első iparegyesület az ausztriai birodalomban, mely eleinte sokat volt kénytelen küzdeni a megalapítását ellenző kormányynyal; továbbá a „*Gesellschaft für das Königreich Hannover*.” 1843 óta; a „*Hessische Gewerbeverein zu Darmstadt*” a „*Kurhessische Handels- und Gewerbeverein zu Kassel*.” az „*Industrieverein für das Königreich Sachsen zu Chemnitz*.” a „*Verein zur Beförderung und Unterstützung der Industrie und der Gewerbe in Inner-Oesterreich*” Grätzban 1838 óta; s a mult tized folytán az egész osztrák birodalomra nézve életbe lépettett „*Oesterreichische Gewerbeverein*” Bécsben stb. Ezeknek kívül vannak Németországon számtalan főkegyesületek.

Mindezek célja, a helybeli érdekek szerint változó módosításokkal, az iparúzó osztályok műveltségi állapotának emelése s az eszközök, mely által e célzt elérni igyekeznek, leginkább következők: 1) a hazai iparállapot hiányainak lehető kipuhatólása s szülő okainak eltávolítása; 2) a hazai iparkészítmények kelendőségének lehető biztosítása a külföldiek felett; 3) a hazai iparművek időszakkonkinti nyilvános kiállításai; 4) különös felvilágosítások, ismertetések, eszmecserék az ipart tárgyazó haladásokban, találmányokban stb. időszaki iratok útján; 5) tulajdonjogi kitűzése nevezetes találmányok számára a nyers anyagok és iparművek tökélyesítése körül, vagy pedig kitűző műveseknek stb. A haszon mely ez europaszerte elterjedt egyesületekből egyesekre háramlott, kitűnik azon körülményből, miszerint az iparúzóknak nagy tömegében felkelték a tudás iránti szomját s az iparúzóknak nem csak anyagi állapotát emelék, azon helyzetbe tevén őt, hogy mind jobb, mind izletesebb, mind pedig olcsóbb munkát készítsen, mint azelőtt, hanem olvasás és gondolkodás által szellemi része is nemesebb irányt vett, mely az élet magasabb elveire képesítet. Nemzetgazdasági előnyeit az iparegyesületnek legjobban tanusítják az iparműkiállítások, s különösen az 1851-ik évi londoni *vildgiparműkiállítás*.

Magyarországban sem maradhatott a külföld példája hatás nélkül, s különösen midőn nemzetünk a haladás terén az anyagi érdekek emelésére nézve annyi üdvös rendszabályok javaslatok, tervek születését látá, nem leheté föl nem ébrednie közügyet vezető férfainknak a vágyának, hasonló buzgalmat fejteni ki a szellemi kifejlődés mezején.

A magyar iparegyesület első csirája 1841-ben Almási Balogh Pálnak a „*Pesti Hírlap*” 2-ik számában egy „hasznos ismereteket terjesztő társaság” iránt közölt felszólításában rejlett, mely annyi részvétre talált, hogy már kevés nappal a czikk megjelenéséutáni egy nagyobbszerű tervnek kidolgozása lett szükségessé. Felkarolák az ügyet számosan, s különösen meleg pártolása alá vevé Kossuth „*Pesti Hírlapja*.”

Gyűlések tartattak, aláírások történtek, választmány nevezetett, az iparegyesület megszületék, s már a P. Hírlap 32-ik számában közöltetett egy e tárgyú felszólítás és programm az illető választmány által, melynek tagjai következők voltak: B. Eötvös József, b. Eötvös Dénes, Kossuth Lajos, Almásy Pál, Lukács Mór, Trefort Ágoston, Kóss Ráday Geon, Bányovszky Péter, Balogh Pál. Antal Mihály s mások.

Az iparegyesület célja vala: hasznos ismereteket terjeszteni a nép minden osztályaiban, melyeknek nincs módjuk ismeretkörüket egy vagy másiké kielégíteni; különösen célja volt pedig a műiparos néposztályt hasznos ismeretekben részesíteni. E végett több népszerű nyelven írt, tanulságos munkákat, rajzokat adott ki a természet és művészet köréből, jutalmakat tűzött ki oly művekre, s gondoskodott, hogy azok olcsó áron adathassanak s terjeszthessenek. Kiadott a hazai iparérdekekben és saját ügyei közlőnyelű egy folyóiratot (Hetilap) dr. Vállas, utóbb Warga István szerkesztése alatt. Tartatott azonkívül pesti szállásán az ipartudományok különböző ágából, tapasztalt, ügyes tanítók által nyilvános leckeiket. Rendezett iparműkiállításokat.

Voltak az iparegyesületnek 1) rendes 2) örökös 3) alapító, 4) adakozó tagjai. Az egyesület élén egy választmány állott, melynek volt egy elnöke: gr. Batthyány Lajos, egy igazgatója: Kossuth Lajos, egy titoknok, egy pénztárnoka, egy ügyésze és 40 tagja.

Az iparegyesületi jótékony s közhasznú fáradozásának határt vetettek az 1848-ik év rendítő eseményei, s midőn a forradalom lezágása után újra kezdte volna működését, 1851-ben kormányrendelet által rögtön betiltatott.

Ipar-iskolák. Oly tanintézetek, miknek feladata, azon ismeretek és ügyességek terjesztése, mik által a kézművek és művészetek kor- és észszerűbb kezelése mozdítatik elő, ipariskoláknak nevezetnek.

Korunkban az iparnak minden ága oly lendületet nyert a természetudományok és műtan haladásai által, miszerint ama gépszerű eljárás, mely eddig nemzedékről nemzedékre szállott, a legtöbb mesterségek hasznomlati üzésére többé nem elegendő. Szükség lőn tehát, a megkívántató tudományos ismeretek és képességek megszerzésére alkalmat nyújtani mind azoknak, kik ily műipari ágáknak szentelék magokat, s kik amaz ismereteket az általános tanintézetekben meg nem szerzhették.

Legelőször Angliában s Franciaországban támadtak ily iskolák, s újabb időkben Németországban is sürű utánzásra találtak azon országok példái.

Vannak az ipariskoláknak többféle nemei. Általában, meg lehet különböztetni az alsó s felső ipariskolákat.

Az alsóhoz tartoznak az úgy nevezett mesterképző vasárnapi s ünnepnapos iskolák, olyanok számára, kik már mint inasok vagy segédek gyakorlatilag üzik a mesterséget, s itt részint a hiányzó iskolai ismereteket szerzik meg, részint oktatást nyernek az alsóbb iparágakhoz szükséges elemi tanulmányokban, mint minő a rajzolás, mérten stb.

A felsőbb ipariskolák rendezes általános iskolai képzettséget feltételeznek, s feladatuk, azon tudományos s műtani előkészület megszerzése, mely a magasabb iparágak üzéséhez szükséges. A tanítási tárgyak tehát itt leginkább matematika, géptan, természettan, vegytan, természetrajz, műtan s más gyakorlati tudományok, valamint rajzolás, mintázat stb.

Némely ipariskolák a reálisiskolákkal vannak összekötve; mások, önálló szerkezettel bírnak; ismét mások valódi műtani tantermek, a párisi polytechnicum példájára (Bécsben, Karlsruheban, Braunschweigban).

Némely országokban a felsőbb ipariskolák egyes ágai külön tanintézetekként állanak fenn, mint bányászakademiák, erdőszeti, gazdasági tanintézetek; kereskedelmi, hajózáti iskolák stb.

Szorosabb értelemben ipariskoláknak nevezetnek azon szegények iskolái is, hol szegény szülők gyermekei, a tulajdonképeni tanórákon kívül, könnyű mechanikus munkával is elfoglaltatnak, mely némi keresetet biztosít számukra. Ez által két célt értek el: a helytelés meggátolatik, s a szegényeknek némi könnyöbbités nyujtatik. Nagyhirű és valódi példányintézetnek tekinthető e nemből Fellenberg hofwyli intézete.

Magyarországon szép sikerrel működik egyetlen felső ipariskolánk, a József-ipartanoda Budapesten. A.

Felölés szerkesztő Vachott Sándorné.